

Den nordiska spelmansstämman

N. 4. 22. 7. 70

Än en gång har spelmän från Närke och Bergslagen varit ute på spelmansfärd, denna gång till Stockholm för att bevista den 22:e nordiska bygdeungdomsstämman med därtill hörande spelmansstämma. Inbjudare var Svenska ungdomsringen för bygdekultur, som därmed också firade 50-årsminnet av sin tillkomst. Evert Sahlberg från Hallsberg var på plats och delger här några av sina intryck — och upplevelser.

SVENSKA FOLKDANSARE OCH SPELMÄN kom till nordiska spelmansstämman i stora skaror från landets olika delar — Ungdomsringen finns representerad överallt — och hundratals inbjudna infann sig från Danmark, Finland, Norge och Island m fl länder, alla i sin hemtrakts gamla folkdräkt.

De verkligt stora uppvisningarna var förlagda till bl a Isstadion och Skansen, som hade sin hittills största publikdag för sommaren. Speciellt för de hundratals deltagande spelmännen hade ordnats prov inför en mycket sakkunnig jury, med utsikt att erövra Anders Zorns eftertraktade spelmansmärke, varav det i silver berättigar sin bärare till benämningen riksspelman, en hederstitel, som sedan följer vederbörande genom hela livet och som dess bärare är mycket stolta över.

Min största upplevelse under spelmansfestivalen blev mötet med en ung finsk kompositör. Det föll sig så att jag med min fiol kom att hamna vid hans bord, och med tonernas hjälp skedde genast en förbrödring, som ytterligare stärktes, när jag för honom spelade en gammal finsk folkvisemelodi, som är helt bortglömd i Finland, men vilken jag till min stora glädje fick möjlighet att teckna

upp redan 1929 i Hallsberg efter en finsk spelman. Den utpräglad finska melodin — Fattigmanssång från Nordfinland — blev liksom ett Sesam öppna dig för blivande tankeutbyte, och med hjälp av musiken och de internationella ord och benämningar, som i alla fall är gemensamma för två så vilt främmande språk som finska och svenska lyckades vi ömsesidigt göra oss förstådda rätt så bra.

Den nyssnämnda finska folkmelodin, som jag numera är den ende att spela, hade sin mest uppmärksamme lyssnare i den finske ynglingen. Sedan jag också spelat några låtar i folklig stil, som jag själv komponerat, yppade en av hans kamrater för mig, att den unge mannen var kompositör. Jag bad honom då enträget att spela något som han själv gjort, och tveksamt tog han min fiol och började spela. Det var ljuvliga toner, som kom mig att undra, vem jag egentligen hade framför mig, så ursprunglig och äkta tycktes mig denna tonkaskad.

—Har du fått din fina komposition orkestrerad, undrade jag försiktigt.

—Jo, nog har jag väl det.

—Kanske för ett tiotal, gissade jag.

—Inte tiotalet väl — snarare hundratalet, fick jag till svar och blev därmed ännu mera förvånad.

En av ynglingens kamrater lyckades emellertid — med hjälp av diverse finska och svenska ordkombinationer — ge mig det klarläggande beskedet: Det var ledmotivet till första satsen i hans nya stora symfoni, han nyss hade spelat för mig — en symfoni, vars arrangemang bekostats av Helsingfors stad och som blir Helsingfors orkesterförenings stora musiknyhet, när den dagen randas.

Den unge tonsättaren avslöjade också för mig, att han hunnit med att komponera några kvartetter, varav han spelade en för mig. Det kunde inte hjälpas — folkdansfestival och spelmansstämma fick vänta på vår medverkan ännu en stund...

EVERT SAHLBERG